

СУЧАСНИЙ ОЛІМПІЙСЬКИЙ РУХ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ: ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Марафон через віки – так називають історію спорту. Він прийшов до нас із глибин віків і ріс разом з людством. Енергійний стиль нашого часу передався йому. Проходять десятиліття, а спорт приваблює мільйони людей з усієї планети, він став магнітом, що зближує народи і континенти [2,с.10].

Неймовірний ентузіазм французького барона П'єра де Кубертена відродив стародавні змагання, які беруть свій початок ще з 776-го року до нашої ери. Нині олімпійський рух є потужним чинником розвитку сучасного спорту. На самому початку Олімпіада ще не мала такої популярності. На першій афінській Олімпіаді виступали лише 245 спортсменів із 14 країн світу. Атлети змагалися у 9 видах спорту: греко-римській боротьбі, велосипедному спорті, гімнастиці, легкій і важкій атлетиці, плаванні, стрільбі, тенісі та фехтуванні.

Серед учасників першої олімпіади не було представників України. Кілька атлетів із Одеси намагалися потрапити на ці змагання, однак грошей у них вистачило доїхати лише до Стамбулу, тодішнього Константинополя. Минуло 109 років: зараз олімпійці є гордістю нації, і спортивні держави вкладають небачені суми у розвиток олімпійського руху. Історія олімпійського руху в Україні розпочалася в 1952 році, коли спортсмени України у складі збірної команди Радянського Союзу вперше прийняли участь в Іграх XV Олімпіади в Хельсінкі. З 1952 по 1990 роки олімпійський рух в Україні розвивався та зміцнював свою позицію в житті країни. Українські атлети склали щонайменше 25% кожної олімпійської команди СРСР. Під час Ігор XXII Олімпіади 1980 року деякі матчі футбольного турніру з великим успіхом проводилися в Києві. 22 грудня 1990 року І Генеральна асамблея засновників прийняла рішення створити Національний олімпійський комітет України і ця дата є офіційною датою його створення. У вересні 1993 року НОК України був остаточно визнаний Міжнародним олімпійським комітетом.

Олімпійський рух в Україні - громадський рух, який базується на добровільному об'єднанні громадян та організацій з метою пропаганди ідей олімпізму, здорового способу життя, розвитку фізичної культури та спорту, що координується Національним Олімпійським комітетом України.

За скрутних економічних умов та з огляду на те, що 2009 рік є основним етапом у завоюванні олімпійських ліцензій на Ванкувер, подвійної важливості набуває забезпечення гідної підготовки українських спортсменів до найважливіших стартів чотириріччя, а з ним і продовження співробітництва та підтримки олімпійського руху. Зокрема, вагомим здобутком були визнані олімпійські успіхи українців у Пекіні – „золото” байдарочниці Інни Осипенко-Радомської та „бронза” каноїста Юрія Чебана. Члени Федерації каное відзначили суттєву допомогу з боку Національного олімпійського комітету. Завдяки фінансовій підтримці НОК було забезпечено повне виконання індивідуальних планів, проведені семінари з підвищення кваліфікації тренерів-партнерів. Олімпіада пройшла два етапи розвитку. Більшу частину 20 сторіччя Олімпійські ігри прогресували завдяки політизації. Лідери могутніх держав-агресорів розглядала ці змагання як стратегічний плацдарм. З кожним роком Олімпійські ігри набувають розмаху. Навіть не всі заможні країни мають змогу провести у себе цей спортивний форум через величезну кількість учасників. Основні

завдання НОК України - організація підготовки та участі спортсменів в Олімпійських іграх, розширення міжнародного співробітництва, популяризація масового спорту і здорового образу життя, фізичне і духовне збагачення людей. З цією метою НОК України співпрацює з державними, громадськими та іншими організаціями. На засадах незалежності та доброї волі Національний олімпійський комітет України об'єднує більше 50 федерацій з видів спорту. Він також має 24 відділення у всіх областях та по одному відділенню в Автономній республіці Крим, містах Києві і Севастополі. Колективними членами НОК України є більше 80 організацій. НОК України має широкі зв'язки з НОКами сусідніх країн та олімпійськими організаціями. 16 представників НОК України є членами різних міжнародних організацій і об'єднань. Тісні зв'язки НОК України має з українськими спортивними осередками за кордоном. Комітети друзів НОК України були створені і працюють зараз у США, Канаді, Австралії. Генеральна асамблея НОК України шляхом таємного голосування був обраний новий президент НОК України. Їм став член Виконавчого комітету МОК та НОК України, ушлявлений легкоатлет, олімпійський чемпіон Сергій Бубка. За пропозицією С.Н. Бубки віце-президентом НОК було обрано члена Виконкому НОК, президента Федерації біатлону України, заступника міністра у справах молоді та спорту Володимира Бринзака.

Українці з різних куточків країни беруть участь у олімпійських видах спорту. Так, попри доволі непогані умови для підготовки (передусім у Карпатах), Галичина не вважається лідером у зимових видах спорту навіть в Україні.

Хоча львів'яни дебютували на Олімпіадах ще в далекому 1924 році, коли в марафонському бігу на 50 км у Шамоні змагався лижник Щепан Вітковський. А загалом Львів делегував на зимові Олімпіади понад двадцять спортсменів, які виступали у шести видах спорту. Найбільшого успіху наші земляки досягли 1932 року на Олімпіаді в Лейк-Плесіді, де хокеїсти Альфред Мауер, Роман Сабінський та Казімеж Соколовський, посіли четверте місце у складі збірної Польщі. Вихованка львівської гірськолижної школи Світлана Гладишева, вже представляючи Росію, стала срібною призеркою Олімпійських ігор в Ліллекхаммері -1994 [3, с.145].

Серед наших співвітчизників на Олімпіадах відзначились призерка чемпіонатів світу та Європи біатлоністка Ірина Меркушина, відомий стрибун з трампліна Валерій Савін, гірськолижниці Ольга Логинова, Христина Підгрушна та Юлія Харківська, дует санярів Олег Авдєєв - Данило Панченко та Оріся Чухліб. Остання запам'яталася ще й тим, що в 2002 році залишилась у США. Найкращі здобутки мали Авдєєв і Панченко, які на двох останніх Олімпіадах посідали одинадцяті місця.

У 1928 році на олімпійському турнірі в Амстердамі бронзову медаль здобув львівський шабліст Тадей Фрідріх (1903-1976). Він репрезентував фехтувальний клуб «Львів» і згодом, через чотири роки, повторив свій успіх на Олімпіаді в Лос-Анджелесі, хоча тоді вже мешкав у Варшаві.

Найбільше львів'ян було представлено у складі команди Польщі 1936 року на Іграх XI Олімпіади у Берліні, зокрема двоє кіннотників, випускників львівського кадетського корпусу, – Іван Комаровський та Михайло Гутовський – та двоє легкоатлетів, членів спортивного товариства «Чарні» (Львів), – середньовик Казимир Кухарський та марафонець Броніслав Ганцаж. Львівську

фехтувальну школу представляв шпажист, член львівського «Сокола» Антон Франц (1905-1965). Найближчими до здобуття бронзової олімпійської медалі були львівські футболісти: воротар Спиридон Албанський (1907-1992), півзахисник Іван Васевич та нападник Михайло Матіяс.

В недавній Зимовій Олімпіаді 2006 р. взяли участь квартет львів'ян – два екіпажі саней-двійок: Андрій Кісь – Юрій Гайдук та Олег Жеребецький – Роман Язвінський. Серед потенційних учасників Олімпіади в Турині була й львівська сноубордистка Ольга Зіньків.

За сучасних умов відбувається певна комерціалізація олімпійського спорту. Щодо перспектив розвитку національного спорту доцільно розглянути такі питання як:

- питання про можливість створення спонсорських об'єднань (пулів) з числа вітчизняних компаній у підтримку національних олімпійських команд;
- ініціювання прийняття законодавчих актів або доповнень до чинного законодавства України з метою надання пільг компаніям, які подають фінансову чи іншу допомогу національним олімпійським командам;
- впровадити у практику випуски серій пам'ятних поштових марок та монет, які присвячені участі українських спортсменів в Олімпійських іграх.

Подальший розквіт фізичної культури та спорту в світі – великий стимулюючий фактор для розвитку національного спорту. Олімпіада, з її розмахом та найвищим спортивним рівнем збагатила фізкультурні організації нашої країни цінним досвідом, який широко використовується сьогодні і допоможе нам у майбутньому. Україна повинна зробити новий, якісний крок щодо перетворення спортивного руху з масового у всенародний. Л.І. Брежнєв сказав: « Турбота про здоров'я людей є невід'ємною від розвитку фізкультури та спорту. Московська олімпіада наочно показала найкращі досягнення спортсменів. Але нас завжди цікавили не тільки спортивні вершини, але насамперед масовість фізичної культури і спорту. Успіхи у цій справі є очевидними. Але все ж таки для більшості людей спорт поки що залишається лише видовищем. Це потрібно виправити. Фізична культура повинна входити в життя широких кіл населення і особливо дітей»[5, 232].

Одного разу олімпійський вогонь побував в Україні, а колись, у майбутньому, головні спортивні змагання планети, можливо, пройдуть і у нашій державі.

Література:

1. Кукушкин В.В. Все о спорте т.3, Москва, 1978, стр.107 - 113
2. Кудрявцев В.Г. Спорт мира и мир спорта.- М.: Молодая гвардія, 1987
3. Вацеба О.М. Нариси з історії спортивного руху в Західній Україні. -Івано-Франківськ: Лілея - НВ, 1997. - 232 с.
4. Павлов С.П. Олимпийские дни Украины.- К.: Здоровья- 1982.
5. Черкаський О.Й. Хроніка олімпійських ігор. - К.: Молодь, 1987.

Воєнчук М.М. (Полтава)

ОЛІМПІЙСЬКА ОСВІТА В УКРАЇНІ

Постановка проблеми: Метою Олімпійської освіти є реалізація ідеології олімпізму, як філософії життя, сутність якого полягає в поєднанні в єдине ціле якості тіла, волі, розуму, спорту, як засобу гармонійного розвитку людини, формування гармонійного суспільства.

Мета дослідження: Вивчити еволюцію розвитку олімпійської освіти та визначити її місце в системі олімпійського руху України.

Олімпійські ігри - наймасштабніше спортивне свято нашої планети, про яке, на сьогодні, знають всі люди цивілізованих країн. Усім нам знайомий неймовірний магнітизм та азарт цього спортивного дійства. Ігри олімпіад охоплюють величезну кількість країн світу, цим самим торкаються політичної, економічної, суспільної, наукової та багатьох інших сфер діяльності людини.

Завдячуючи барону П'єру де Кубертену були закладені підвалини Олімпійського руху та його поширення. Серед соратників П'єра де Кубертена потрібно виділити визначну постать, нашого співвітчизника генерал-лейтенанта Олексія Бутовського, який родився і виріс на Полтавщині. Будучи відомим педагогом у галузі фізичного виховання Олексій Дмитрович з 1894 по 1900 р. входив до складу Міжнародного олімпійського комітету, вніс вагомий внесок у відродженні ідеалів олімпізму та олімпійського руху [1]. Саме тоді вперше була сформована доктрина, що включала філософські, педагогічні, етичні, правові та політичні принципи. Вона базувалася на загальнолюдських морально-етичних цінностях, що й привабляло ряд країн, а згодом і всю планету.

Звісно, що для поширення та популяризації Олімпійських ігор потрібні були додаткові зусилля, які породили: Олімпізм, МОК, Олімпійський рух, Олімпійські музеї. Олімпійська освіта, міжнародні спортивні федерації та безліч спортивно-просвітницьких організацій, що займаються проблемами сучасних Олімпійських ігор, розвитком багатьох видів спорту та поширенням знань про Олімпійський рух.

Сьогодні в системі МОК існує дві спортивно-просвітницькі організації, що займаються олімпійською освітою, а саме Міжнародна Олімпійська Академія(МОА) та олімпійський музей. МОА відкрилась влітку 1961 року в м.Олімпії неподалік стародавнього олімпійського стадіону та інших спортивних об'єктів давнини. Метою МОА, згідно статуту є: „створення міжнародного культурного центру для збереження і поширення олімпійського духу, вивчення та реалізація громадських та виховних принципів ігор, наукова консолідація, навколо олімпійських ідей, відповідно до принципів висунутих давніми греками і відродження сучасного олімпійського руху за ініціативою барона П'єра де Кубертена"[1, с. 388].

Олімпійський музей як центр наукових досліджень, у галузі олімпійського спорту та освіти, був відкритий в Лозані 23 червня 1993 року.

Усі експонати музею розташовані за принципом поєднання спорту та культури. Олімпійський музей має найпотужнішу науково-дослідницьку бібліотеку, в якій знаходиться 15 тис. книг, а також відділи архівів та публікацій, аудіо, відео та фотодокументів. У центрі олімпійських досліджень є унікальні архіви МОК, тисячі документів, кореспонденція Кубертена, понад 20 тис. фотографій, сотні архівних фільмів [1].

Міжнародна олімпійська академія проводить активну роботу щодо створення національних олімпійських академій(НОА).На сьогоднішній день існують понад 80 таких академій.

У 1991 році в Україні була створена Олімпійська Академія України(ОАУ). Першим її президентом став В.О. Запорожанов, з 1995 року її очолював А.О.Єфимов і вже з 1996 року нею керує М.М.Булатова.

Формування цілісної системи олімпійської освіти з усіма її перспективами та цільовими програмами в Україні розпочалося в складний політичний, економічний та соціальний момент, коли Україна здобула незалежність. Але не дивлячись на перешкоди ОАУ спільно з Національним університетом фізичного виховання і спорту м.Києва розробляють багаторічну програму науково-дослідної, освітньої та видавничої діяльності, яка у 1992-1993 рр. була обговорена з президентом МОК, після чого отримала всебічну організаційну та матеріальну допомогу цієї організації. В основу цієї програми було покладено два найважливіші принципи:

олімпійська освіта в Україні розвивається разом з діяльністю у цьому напрямку МОК, МОА, МФ та з іншими спортивно-просвітницькими організаціями, які пропагують олімпійські ідеї;

концентрується основний обсяг діяльності НУФВСУ та ОАУ у середній та вищій школі, а особливо у системі спеціальної фізкультурної освіти для посилення знань майбутніх фахівців даної галузі з питань олімпійської освіти [1].

Першим серйозним кроком у реалізації програми була підготовка та видання першого у світі офіційного підручника „Олімпійський спорт " у двох книгах, для вузів фізичного виховання і спорту. Це видання було представлено на Олімпійському конгресі століття, проведеному в Парижі у серпні 1994р., який був найбільш представницьким за усю історію сучасного олімпійського руху.

Президент МОК Хуан Антоніо Самаранч організував презентацію книги і вніс пропозицію щодо видання цієї книги англійською мовою, а також використання її в різних країнах світу.

На сьогодні ОУА, спортивні організацій та вищі навчальні заклади фізичного виховання та спорту пройшли складний шлях розвитку олімпійської освіти в Україні. Олімпійська Академія заснувала 14 регіональних відділень в різних областях країни, завданнями яких є впровадження олімпійської освіти в першу чергу в систему освіти України.

Як і будь-яка система навчання олімпійська освіта має свої завдання:

- гуманістичний та всесторонній розвиток особистості;
- збереження миру та формування дружніх відносин між країнами;
- розвиток молодіжної субкультури та обмін культурними цінностями;
- формування етичних цінностей в олімпійському русі та спорті.

Серед оздоровчих аспектів олімпійської освіти можна виділити наступні:

- формування знань та впровадження здорового способу життя;
- формування знань про екологію та навколишнє середовище;
- використання сил природи та особливостей організму для самооздоровлення;

- забезпечення пересічної особистості знаннями засобів та методів профілактики негативних впливів виробництва.

Отже, олімпійська освіта є досить потужним засобом поширення олімпійських ідей, що всебічно впливає на розвиток особистості. Тому доцільною сьогодні є науково-практична діяльність в галузі олімпійської освіти, сприяння розробці програм впровадження олімпійської освіти в дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладах, у вищій школі усіх рівнів. Це дало б змогу поглибити знання молоді про олімпійські ідеї, олімпійський рух, олімпійські ігри давнини та сучасності, про важливість розвитку духовної та фізично розвинутої

особистості. Такий підхід дав би змогу попередити такі небезпечні негативні явища, як тютюнопаління, алкоголізм, наркоманія та прищеплювати дітям любов до навколишнього середовища і формувати звичку вести здоровий спосіб життя. Крім цього зацікавити молодь в спортивній діяльності, що суттєво покращить здоров'я нації а згодом і демографічний стан країни.

Олімпійська Академія України зробила перші кроки щодо впровадження олімпійської освіти у середній та вищій школах, розробивши ряд підручників що містять інформацію про олімпійський рух:

- „Твій олімпійський підручник ”
- „ Олімпійський підручник студента ”
- „ Твоя перша сходінка на Олімп ”
- *Не залишили без уваги і дошкільнят. Для них було розроблено та підготовлено цікаву гру — „ Олімпійські перегони ”.*

Отже, системний аналіз розвитку олімпійської освіти в Україні та реалізація окремих її елементів підтверджує гіпотезу, що олімпізм може стати одним із системоутворюючих факторів загальної системи виховання та навчання молоді. Використання філософії олімпізму, сприятиме посиленню гуманістичної спрямованості процесу навчання та виховання, всестороннього розвитку особистості.

Спорідненість спорту з мистецтвом, культурою, філософією та наукою, створює можливість для формування соціально-культурного способу життя, спираючись на, регіональні традиції та етнічні особливості суспільства.

Висновки. Олімпійська освіта є головним засобом поширення Олімпійського руху та ідей, що розвивають в молоді етичні та естетичні переконання.

Олімпійська освіта сприяє покращенню відносин між державами, а також виховує патріотичний дух суспільства.

Для розширення знань молодого покоління слід активно впроваджувати Олімпійську освіту в систему освіти України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1.Олимпийская энциклопедия / Под ред. СП. Павлова.- М.: Советская энциклопедия, 1980.
- 2.Олимпизм в системе образования и воспитания.- Челябинск: ЮУрГУ, 2000. Монография.
- 3.Платонов В.М. Энциклопедия Олимпийского спорта в Украине. Видавництво НУФВСУ, "Олімпійська література".- 2005р.
- 4.Тягур Р.С. История физической культуры і спорту: Курс лекцій.- Івано-Франківськ: Лік, 1999.
- 5.Тягур Р.С. История олимпийского руху: базові терміни, таблиці, схеми.- Івано-Франківськ: Місто- НВ, 2002.
- 6.Столбов В.В. История физической культуры.- М., 1989.